

Memoràndum dels teòlegs ‘Església 2011: Una sortida alliberadora necessària’

143 teòlegs han signat fins ara una reforma del catàleg. Cal una profunda reforma de la teologia en l'Església Catòlica. Llegeixin aquí el memoràndum en totes les llengües.

Ha passat més d'un any des que es varen fer públics els casos d'abusos sexuals de sacerdots i religiosos contra nens i joves del col·legi Canisius, de Berlín. Ha estat un any en què l'Església Catòlica ha caigut en una crisi sense precedents. El quadre que avui es veu, és ambivalent: per una banda, s'ha tardat molt a fer justícia a les víctimes, a buscar les causes dels abusos i de la doble moral i, per l'altra, s'ha encobert els propis clergues. Passat el primer espant, moltes cristianes i molts cristians responsables, amb o sense ministeri, han vist la necessitat d'unes profundes reformes. La crida a un diàleg obert sobre les estructures de poder i de comunicació, l'estructura del ministeri dels eclesiàstics i la responsabilitat dels fidels en el discerniment sobre la moral i la sexualitat, ha desvetllat expectatives i a la vegada temors. No serà, tal volta, que, per distanciar-se de la crisi i pretendre minimitzar-la, es deixa perdre una oportunitat, potser la darrera, per alliberar-se de la paràlisi i la resignació? Un diàleg obert i sense tabús no agrada a tothom, i menys ara que és imminent la visita del Papa (1). Però l'alternativa, un silenci sepulcral per haver-se frustrat les últimes esperances, no es pot admetre.

La profunda crisi de la nostra Església, exigeix també pronunciar-se sobre aquells problemes que, al primer cop d'ull, no es relacionen amb l'escàndol de l'abús i el seu encobriment durant dècades. Nosaltres, com a professores i professors de Teologia no podem seguir en silenci. Ens sentim responsables de contribuir a un autèntic nou replantejament. El 2011 ha de ser l'any de donar una sortida alliberadora per l'Església. Mai com l'any passat, tantes cristianes i cristians no havien abandonat l'Església catòlica: neguen l'obediència a les jerarquies eclesiàstiques o privatitzen la seva vida de fe per preservar-la de la institució. L'Església ha d'entendre aquests signes i ha de despullar-se de les estructures anquilosades per recuperar una nova vitalitat i credibilitat.

La renovació de les estructures eclesials no s'aconseguirà aixecant barreres enfront de la societat, sinó només amb el coratge de l'autocrítica i l'acceptació dels impulsos crítics, tant dels que vénen de dintre com dels que vénen de fora. Aquesta és la lliçó rebuda als darrers anys: la crisi dels abusos no s'hauria pogut encarrilar sense l'existència de la crítica de l'opinió pública. Només per mitjà d'una comunicació oberta podrà l'Església recuperar la confiança de la gent; podrà fer-ho quan la imatge que projecta cap enfora sigui coincident amb la que té d'ella mateixa.

Nosaltres ens dirigim a tots els qui no han abandonat l'esperança en un replantejament de l'Església ni la lluita per assolir-lo. Reprenem els signes d'avenç i de diàleg que alguns bisbes han donat als darrers mesos en xerrades, prèdiques i entrevistes.

L'Església no és el fi d'ella mateixa: té per finalitat la missió d'anunciar el Déu alliberador i amorós de Jesucrist a totes les persones i només podrà fer-ho, si ella mateixa és un poble i un testimoni creïble del missatge de llibertat de l'Evangeli. El seu parlar i el seu actuar, les seves regles i les seves estructures i la seva manera de tractar

les persones, dins i fora de l'Església, han de complir l'exigència de reconèixer i promoure la llibertat dels homes com a criatures de Déu. Respecte incondicional per a tota persona humana, respecte a la llibertat de consciència, compromís amb el dret i la justícia, solidaritat amb els pobres i perseguits: aquests són els criteris teològics fonamentals que es deriven del compromís de l'Església amb l'Evangelí. És així que es concreta l'amor a Déu i al proïsme.

L'orientació en el missatge de llibertat de la Bíblia implica una relació diferenciada amb la societat moderna: en alguns aspectes, com quan es tracta del respecte a la llibertat i a la responsabilitat de l'individu, la societat es va avançar a l'Església. En això l'Església pot aprendre de la societat com ja va remarcar el Concili Vaticà II. En altres aspectes, una crítica d'aquesta societat des l'esperit de l'Evangelí és indispensable, com, per exemple, quan les persones són qualificades només segons el seu rendiment, es perd la solidaritat o es trepitja la dignitat humana.

En qualsevol cas, el missatge de llibertat de l'Evangelí és el criteri d'una Església creïble per la seva acció i per la seva imatge social. Els desafiaments concrets que ha d'afrontar l'Església no són nous. No obstant, és difícil percebre que s'estiguin propiciant reformes de cara al futur. Cal dur a terme un diàleg obert en els següents camps d'acció.

1. Estructures de participació/implicació: En tots els camps de la vida eclesial la implicació dels i de les fidels és essencial per a la credibilitat de l'anunci alliberador de l'Evangelí. D'acord amb l'antic principi jurídic "El que concerneix a totes i a tots, ha de ser decidit per tots i totes" calen més estructures sinodals en tots els nivells de l'Església. Els fidels han de participar en el nomenament dels ministres ordenats importants (bisbe, rector). El que es pot decidir localment, allà s'ha de decidir. Les decisions han de ser transparents.

2. Comunitat: Les comunitats cristianes han de ser espais on les persones comparteixin unes amb les altres béns materials i espirituals. Però actualment la vida de les comunitats es desintegra. Sota la pressió de l'escassetat de sacerdots es construeixen unitats administratives cada vegada més grans, on amb prou feines es pot experimentar proximitat i pertinença. S'abandonen identitats històriques i xarxes socials sòlides. S'explota els sacerdots i molts d'ells queden "cremats". Els fidels se'n distancien, si no se'ls confia responsabilitat en les estructures democràtiques de la direcció de la comunitat. El ministeri eclesial ha de servir a la vida de les comunitats i no a l'inrevés. L'Església té necessitat també de sacerdots casats i dones ordenades en el ministeri.

3. Cultura jurídica: El respecte i el reconeixement de la dignitat i de la llibertat de cada persona es palesa especialment quan es resolen els conflictes d'una manera justa i respectuosa. El Dret canònic només mereix aquest nom si els fidels poden realment fer valer els seus drets. Cal urgentment millorar la protecció dels drets i una cultura del dret en la nostra Església. Un primer pas en això consisteix en la creació d'un sistema eclesiàstic de justícia administrativa.

4. Llibertat de consciència: El respecte a la consciència individual significa confiança en la capacitat de decisió i responsabilitat de les persones. Fomentar aquesta responsabilitat també es tasca de l'Església, però l'ha d'exercir com a educadora, no com a tutora. Prendre això seriosament és quelcom que concerneix a la competència de les decisions en la vida personal i als estils de vida individuals. La valoració eclesial del

matrimoni i del celibat queda fora de lloc. Però això no implica tancar la porta a persones que viuen l'amor, la fidelitat i la cura recíproca en una relació de parella entre persones del mateix sexe o divorciades o casades de nou, si ho viuen responsablement.

5. Reconciliació: La “solidaritat” amb els pecadors suposa, per endavant, posar el pecat en el seu propi lloc. Un rigorisme moralista no pertoca a l'Església. L'Església no pot predicar la reconciliació amb Déu sense crear en el seu fer les condicions de la reconciliació, fent-se ella mateixa culpable: per violència, privació de justícia, perversió del missatge alliberador de la Bíblia en una moral rigorosa i sense misericòrdia.

6. Celebració religiosa: La litúrgia viu de la participació activa de tots els fidels. Les experiències i les formes d'expressió actuals han de tenir-hi el seu lloc. La litúrgia no pot quedar bloquejada en tradicionalisme. La pluralitat cultural enriqueix la vida litúrgica i no pot amputar-se per una tendència d'unificació centralista. Només quan la celebració recull situacions concretes de la vida, el missatge eclesial pot arribar a les persones.

El procés de diàleg eclesial, en tant que iniciat, pot portar a l'alliberament i a la sortida per anar endavant quan tots els que hi participen estan disposats a afrontar les qüestions urgents. Es tracta de buscar solucions, lliurement i correctament, mitjançant un intercanvi d'arguments que aconseguixin treure l'Església de la preocupació per ella mateixa, que és el que la paralitza. Després de la tempesta de l'any passat, no podem quedar tranquils! En l'actual situació només podrem estar tranquils en el sepulcre! Mai, en temps de crisi, la por ha estat bona consellera. Les cristianes i els cristians estem cridats per l'Evangeli a mirar vers el futur amb coratge i, com Pere damunt l'aigua, responguem a la pregunta de Jesús: “Perquè teniu tanta por? Tan petita és la vostra fe?”

(SEGUEIX LA RELACIÓ DE FIRMANTS)

(1) Aquesta visita està prevista pel mes de setembre de 2011.